

УДК 342.951:343.211 (477)

Зубов О. О.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

JUDGES 'INFORMATION: PROBLEMS

У статті досліджено інформаційне забезпечення в судах. Україна перебуває на шляху реформування та оптимізації доступу до всіх ресурсів, зокрема й тих, що стосуються питань судоустрою. Нагальною проблемою, яка потребує вирішення, залишається електронне врядування, про яке вже не один рік іде мова, а також надання своєчасної та достовірної інформації у вирішенні проблемних питань. У Законі України «Про судоустрій і статус суддів» закріплені питання інформаційного забезпечення судової діяльності, які є невід'ємним елементом регулювання інформаційних відносин у цій системі. Останніми роками інформатизація отримує подальший розвиток: у судах запроваджено інформаційну систему «Електронний суд», встановлено системи відеоконференцзв'язку. Однак на сьогодні політично та економічно зацікавлені високопосадовці продовжують чинити значний тиск на судову систему, не даючи можливості обирати законні рішення.

Уведення в дію єдиної автоматизованої системи у судах дозволить підвищити рівень довіри населення до цієї гілки влади, отримувати громадян у стислі строки необхідну інформацію щодо рішень у справах або іншу необхідну інформацію, дозволить зберігати велику кількість електронних документів та мати швидкий доступ до них, значно знизить навантаження на суди та дозволить більш якісно й виважено підходити до справ у провадженнях.

Ключові слова: *статус, адміністративне право, судоустрій, інформація, апарат суду, інформаційне забезпечення, судова адміністрація.*

The article examines information support in courts. Ukraine is on the path of reforming and optimizing access to all resources, including the judiciary. An urgent problem that needs to be solved is e-government, which has been

discussed for many years, as well as the provision of timely and reliable information in solving problems. The Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" enshrines issues of information support of judicial activity, which are an integral part of the regulation of information relations in this system. In recent years, informatization has been further developed in the courts, the information system "Electronic Court" has been introduced, and video conferencing systems have been established. However, today, politically and economically interested high-ranking officials continue to put significant pressure on the judiciary, preventing them from choosing legal solutions.

The introduction of a single automated system in the courts will increase public confidence in this branch of government, receive citizens in a short time the necessary information on decisions in cases, or other necessary information, will store a large number of electronic documents and have quick access to them, will significantly reduce burden on the courts and will allow a better and more balanced approach to cases in the proceedings.

Key words: *status, administrative law, judicial system, information, court staff, information support, judicial administration.*

Вступ. Україна перебуває на шляху реформування та оптимізації доступу до всіх ресурсів, зокрема й що стосується питань судоустрою. Нагальною проблемою, яка потребує вирішення, залишається електронне врядування, про яке вже не один рік йде мова, а також надання своєчасної та достовірної інформації у вирішенні проблемних питань. У Законі України «Про судоустрій і статус суддів» закріплені питання інформаційного забезпечення судової діяльності, які є невід'ємним елементом регулювання інформаційних відносин у цій системі. Останніми роками інформатизація отримує подальший розвиток: у судах запроваджено інформаційну систему «Електронний суд», встановлено системи відеоконференцзв'язку. Однак на сьогодні політично та економічно зацікавлені високопосадовці продовжують чинити значний тиск на судову систему, не даючи можливості обирати законні рішення. Саме тому питання інформаційного забезпечення суддів потребує особливо підходу та досліджень.

В основу дослідження лягли роботи науковців з адміністративного права В. Авер'янова, О. Бандурки, В. Бевзенка, О. Безпалової, Ю. Битяка,

В. Галуцька, В. Гаграшука, П. Діхтієвського, А. Іванищука, В. Зуй, І. Голосніченка, С. Ківалова, В. Колпакова, Т. Коломоєць, А. Комзюка, О. Кузьменко, Р. Мельника, О. Ульяновської та інших.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб дослідити інформаційне забезпечення в судах.

Результати дослідження. Останніми роками особлива увага звертається на працівників судового апарату щодо підвищення рівня їх професійної майстерності, збільшення повноважень, приближення роботи до європейський стандартів. На території України започаткована навчальна програма проекту ЄС «Прозорість та ефективність функціонування судової системи України», що поширювалась на персонал апеляційних та адміністративних судів, однак додаткові семінари проводились і для працівників Верховного Суду та територіальних управлінь Державної судової адміністрації України [1]. Цей веб-портал розроблено для адміністративного персоналу судів – E-learning Net Space (<http://www.ujfp.org.ua/e-learning>), для професійного спілкування, обміну досвідом та дистанційного навчання працівників судів усієї України. На вебпорталі працюють форуми для обговорення актуальних тем функціонування суду, інформатизації в судах, статусу помічника судді, нового законопроекту «Про судоустрій» та інших, де обмінюються досвідом та формують загальну думку представники судів. Для Керівників апаратів судів і помічників суддів створено окремі території професіоналів, де вони обговорюють теми, які стосуються їхньої професії. Відповідно до цього основними завданнями інформаційно-аналітичної інформаційного забезпечення є забезпечення представників суддівської системи відповідними інформаційними та аналітичними матеріалами; забезпечення постійного аналізу практики застосування чинного законодавства як українського, так і міжнародного з метою сприяння реалізації судового контролю; співробітництво з органами державної влади та органами місцевого самоврядування; ведення електронних каталогів тощо; надання науково-методологічної та освітньої допомоги суддям й іншим працівникам судового апарату, через вебпортал для професійного спілкування, обміну досвідом та дистанційного навчання працівників судів усієї України [2].

Саме введення в діяльність суду інформаційних технологій має

створити необхідні інформаційні ресурси, що дозволить удосконалити ведення документообігу в судах, ведення діловодства та архівної роботи, дозволить швидше взаємодіяти з органами державної влади, забезпечить інформаційну відкритість, доступність громадян. В Україні відсутня єдина інтегрована система, яка б дозволила отримувати безперешкодно, відповідно до законодавства необхідну інформацію. Кожен орган державної влади створює свій власний вебсайт, на який виставляють будь-яку хаотичну інформацію, а тому продовжується паперова тяганина.

Державними органами проводиться робота з опрацювання документів переважно в паперовому вигляді, що значно ускладнює оперативне вжиття заходів для вирішення проблемних питань, своєчасне надання адміністративних послуг та довідкової інформації з питань діяльності державних органів [3].

Крім того законодавець чітко прописав, що учасникам судового процесу на підставі судового рішення забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судове рішення про проведення відеоконференції незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення [4]. В Україні створено державне підприємство «Інформаційні судові системи», віднесене до сфери управління Державної судової адміністрації України. Підприємство є адміністратором Єдиної судової інформаційної системи та Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи і вживає заходів, пов'язаних із технічним та організаційно-технологічним забезпеченням функціонування АСДС та інших підсистем, зокрема як системного інтегратора [5]. Також Державна судова адміністрація України здійснює функції держателя Єдиного державного реєстру судових рішень і забезпечує його ведення [4].

Тобто інформаційне забезпечення судів є управлінською діяльністю, яка спрямована на формування та діяльність інформаційних систем уповноваженими на це органами й особами для забезпечення судової інформації. У такому разі об'єктом цих відносин є інформація та відповідні інформаційні ресурси. Слід відзначити, що чіткого визначення серед науковців щодо інформаційного забезпечення не досягнуто.

Саме визначення слова «інформація» походить від лат. *informatio* –

«відомості, роз'яснення, виклад». Воно багатозначне і тому суворого визначення бути не може. У широкому значенні інформація – це відображення реального (матеріального, предметного) світу, що виражається у вигляді сигналів і знаків [6]. Закон України «Про інформацію» трактує слово «інформація» як будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді, а також до суб'єктів владних повноважень відносить орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень [7]. У нашому випадку до суб'єктів інформаційних правовідносин у системі судоустрою віднесемо Вищу раду правосуддя, Раду суддів України, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, ДСА України, територіальні управління ДСА України, Національну школу суддів України, державні підприємства, що входять до сфери управління органів системи правосуддя.

Повністю погоджуємось із В. Єльцовим, який зазначив, що інформаційні правовідносини в системі судоустрою – це врегульовані правом і охоронювані державою суспільні відносини, що виникають у процесі виробництва, збирання, отримання, зберігання, перетворення, пошуку, передавання, поширення, споживання інформації органами судової влади, а також функціонування інформаційної інфраструктури, учасники яких є носіями інформаційних прав і обов'язків. Основою інформаційного забезпечення судів загальної юрисдикції є формування й використання інформації та інформаційних ресурсів. Інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Інформаційні ресурси суду є складовою частиною інформаційних систем, під якими розуміють організаційно впорядковані сукупності документів (масивів документів) та інформаційних технологій, зокрема з використанням засобів обчислювальної техніки і зв'язку, що реалізують інформаційні процеси [8].

Але слід зазначити, що якщо у великих містах автоматизовані системи судів працюють, то ті, що містяться в сільській місцевості, до сьогодні не забезпечені належним Інтернетом та іншою відповідною

технікою, що не дає можливості належним чином працювати інформаційній системі. Іншою проблемною складовою на місцях є відсутність професійного кадрового потенціалу та певні перекося, що відбуваються при реформуванні судів, відсутність належного фінансування, застарілі підходи до вирішення справ тощо.

Висновки. Уведення в дію єдиної автоматизованої системи в судах дозволить підвищити рівень довіри населення до цієї гілки влади, отримувати громадянами у стислі строки необхідну інформацію щодо рішень у справах або іншу необхідну інформацію, дозволить зберігати велику кількість електронних документів та мати швидкий доступ до них, значно знизить навантаження на судів і дозволить більш якісно та виважено підходити до справ у провадженнях.

Список використаних джерел:

1. Судові процеси в Україні організує Європа?. 2019. URL.<https://www.radiosvoboda.org/a/2147618.html>
2. Віртуальна професійна спільнота для працівників апаратів українських судів. URL. <http://court.gov.ua/34367777721/1235466956/>
3. Про схвалення Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 верес. 2012 р. № 634-р. *Урядовий кур'єр*. 2012. 19 верес. № 169.
4. Про судоустрій та статус суддів. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
5. Положення про автоматизовану систему документообігу суду. Рішення Ради суддів України від 26.11.2010 № 30. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10#Text>
6. Поняття інформації. URL.<https://step.org.ua/konspekt/info/tema1>.
7. Про інформацію. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
8. Єльцов В. Правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності судів: автореф. на здобут. канд.юр.наук. 12.00.07. Харків. 2013. 21с.